

SIMONE DE BEAUVOIR: “NO ES NEIX SINÓ QUE S’ESDEVÉ DONA”

ENcontrARTE

www.aporrea.org/encontrarte

Una intel·lectual i una dona completa. La seva vida i la seva obra són un clar exemple d'entrega a la causa en que va creure, amb la que es va comprometre i per la que batallà contínuament. El segle XX i el tema de la reivindicació del gènere femení li deuen molt a aquesta pensadora/activista francesa que va marcar una època i ajudà a assentar bases per a una nova actitud respecte a les dones. En aquest sentit, la seva aportació a la cultura, a una nova cultura, per ser més exactes, és enorme; potser major que el reconeixement que se li ha rendit fins ara.

Avui ENcontrARTE presenta una petita semblança de la seva vida en l'ànim de seguir insistint i aprofundint en la nova cultura de al igualació dels gèneres que el socialisme del segle XXI ha de construir.

ENcontrARTE

“No es neix dona: una arriba a ser-ho. Cap destí biològic, físic o econòmic defineix la figura que revesteix en el sí de la societat la femella humana; la civilització és qui elabora aquest producte intermig entre el mascle i el castrat al que es qualifica com a femení”.

Simone de Beauvoir

Feminista, escriptora i filòsofa autora de “El Segon Sexe”, llibre que revolucionà els conceptes sobre la condició de les dones.

Considerada una de les figures més emblemàtiques del feminisme contemporani, va reivindicar el dret a la llibertat com a revolució personal. I tot i que això també li significà soledat, li va permetre desenvolupar la teoria sobre la diferència i la desigualtat de les dones davant als homes: el seu tracte com a segon sexe.

Simone Lucie Ernestine Marie Bertrand de Beauvoir va néixer el 9 de gener de 1908 a París, França. Filla gran de l'advocat George Bertrand i de Françoise de Beauvoir, descendent d'una família ben acomodada, pertanyent a la burgesia i de religió catòlica. Tot i ser educada sota una forta moral cristiana, Simone no va seguir les pautes socials i religioses de la seva família i des de molt jove es va mostrar rebel i inconformista, amb “elevades” pretensions intel·lectuals i socioculturals. Fou en la seva joventut que decidí deslligar-se dels seus

orígens, així com prendre la decisió de no casar-se ni tenir fills. Això és quelcom inacceptable per a una gran part de la societat que concep que “allò propi de tota dona i el que la defineix és el ser esposa i mare abnegada”.

Demostrant que tots nosaltres som quelcom més que la convergència caòtica de les influències del nostre entorn, s'anà formant com una dona compromesa d'intel·lecte molt inquiet i d'una actitud independent.

Al 1929, a l'edat de 21 anys, mentre estava estudiant filosofia a la Universitat de la Sorbona, entra en contacte amb l'escriptor i filòsof Jean Paul Sartre, a qui s'uniria per la resta dels seus dies en una relació sentimental lliure, moderna i a vegades escandalosa basada en la confiança mútua, sent un dels pilars de la vida política i literària des dels anys quaranta fins als anys setanta.

D'aquesta relació se n'ha de destacar que mai arribaren a viure junts i que gaudien de plena llibertat per mantenir altres relacions, tot i que sempre fou reconeguda com una de les parelles més estables de l'època. Aquests dos intel·lectuals “compromesos”, és a dir, d'esquerres, produïren una obra considerable, i cada un era el primer lector de l'altre.

Amb Sartre va compartir el pensament esquerranós i a més fou qui la va introduir a la corrent existencialista. La seva unió amb el filòsof i el seu cercle va crear entre ells una relació que els va permetre compatibilitzar la seva llibertat individual amb la seva vida en conjunt, segons ella “l'esdeveniment fonamental de la meua existència”.

Van estar units intel·lectual i sentimentalment fins que Sartre va morir al 1980. Amb ell va dur a terme una sèrie de principis basats en la seva concepció de la dona i de la parella.

Ella i Sartre seran els defensors i principals propagadors d'aquesta corrent filosòfica, que té com a portaveus a altres il·lustres filòsofs com: Kierkegaard, Heidegger, Merleau Ponty, per citar-ne alguns entre els més coneguts.

A partir de 1931 es va dedicar a l'ensenyament, impartint classes de filosofia amb una ideologia marcadament feminista i progressista, en llocs com Marsella, i posteriorment es trasllada a Rouen i París, sent professora a la Sorbona entre 1941 i 1943, any en el que la ocupació alemanya de París, a causa de la II Guerra Mundial, la obliga a allunyar-se de la docència.

Durant aquest període va viure a la ciutat ocupada, formant part del moviment de la Resistència Francesa. Col·labora amb Sartre a la revista “Les temps modernes” (“Els temps moderns”). La seva literatura s'engloba en el marc de l'existencialisme, identificant-se amb els postulats de Sartre.

Si bé la seva inclinació filosòfica sempre fou d'esquerres i per suposat molt influenciada per l'existencialisme, la seva filosofia, l'existencialisme i el seu compromís polític d'esquerres entraren en crisi davant les conseqüències de la guerra. Això s'expressa en el canvi de rumb que pren en la seva escriptura. Fou abandonant progressivament el gènere de la novel·la per entrar més en

l'autobiografia en busca d'una introspecció i d'un autoreconeixement, marcats per les seves tesis existencialistes.

Després de la guerra la seva lluita estarà sempre del costat dels oprimits. Defensora del comunisme, quan esclatà la II Guerra Mundial va poder experimentar de prop el dolor. Aquesta experiència va provocar un progressiu allunyament del gènere de la novel·la per incidir en l'assaig.

Pel seu sexe i perquè des de molt aviat va veure les condicions en que vivien les seves congèneres a tot el món, Simone aprofità la seva preparació literària i filosòfica per plantejar el problema de ser dona.

Una de les seves tesis principals és que "El feminisme no ha arribat al fons del problema: la opressió a la que l'home ha sotmès a la dona. I ha de ser alliberada ja que no és considerada com un ésser humà, sinó que ha quedat relegada a un segon pla -'segon sexe'-, ha estat reduïda a objecte sexual per a la satisfacció de l'home".

Aquestes idees, publicades al seu llibre "El segon sexe" (1949), van poder ser llegides per les dones d'Amèrica Llatina al 1954, quan l'editorial Siglo XX d'Argentina va editar l'obra en castellà. D'aquesta manera, les lectores espanyoles de l'era franquista també la van poder llegir, tot i que clandestinament, tan "El segon sexe" com "Els mandarins", ja que foren prohibides per l'església catòlica d'Espanya.

Aquesta fou i continua sent una obra de referència per totes les feministes o defensores del gènere femení.

L'obra estableix que la diferència de comportament i el rol atribuït a la dona no es basen en diferències anatòmiques o fisiològiques, sinó que són conseqüència d'un acondicionament psico-social.

Beauvoir hi demostra que la inferioritat femenina no és natural, sinó una construcció social, el que Françoise Héritier considera "una primera manera de parlar de gènere". Simone afirma la igualtat de sexes i convida a les dones a emancipar-se mitjançant la independència, en concret econòmica. Molts homes desfermaren la seva ira contra el llibre. Però Simone va rebre fins la seva mort milers de cartes de dones que havien llegit el llibre, algunes per confessar-li que la seva obra els havia salvat. L'estadounidenca Betty Friedman li dedicà al 1963 "La mística de la feminitat", la segona obra que assentà les bases del feminisme.

L'educació rebuda de les nostre mares, de la societat, sobretot dels educadors, transmeten certes expectatives i idees del que s'espera del "ser dona". La dona ha de ser segons els antics patrons socials: casolana, sotmesa, dependent, passiva, reservada, delicada, fràgil, i exercir professions femenines.

Una imatge de la qual la dona s'ha de conformar, sota pena d'exclusió, rebuig o crítica de part de la resta de la societat si no complau aquests requisits, arribant a ser catalogada de boja, excèntrica, histèrica, llibertina i moltes altres

denominacions ofensives i denigrants.

El tema de la dona aflora d'una manera o d'una altra a tota la producció de la filòsofa, qui protesta i crida perquè vol veure lliure a la dona. S'apropia del problema de les demés.

A "La convidada" (1943), la seva òpera prima, explorà els dilemes existencialistes de la llibertat, l'acció i la responsabilitat individual, temes que abordaria igualment en novel·les posteriors. Amb aquesta novel·la aconseguiria tal èxit que no va dubtar en deixar l'ensenyament per centrar-se en la literatura, a la vegada que fundà i col·laborà amb la revista intel·lectual d'esquerres "Les Temps modernes", que dirigia Sartre. En aquests anys va realitzar viatges a Estats Units, Xina, va recórrer Europa i arribà fins a Cuba.

Simone de Beauvoir fou una figura emblemàtica del feminisme contemporani i activista del moviment feminista francès a la dècada dels 70. I és al 1971 quan firma el manifest de les intel·lectuals a favor de la despenalització de l'avortament, i en el que dones famoses declaraven haver recorregut a un avortament. Al 1972 es reconeix feminista i forma part del "Moviment per l'Alliberament de la Dona".

Publica algunes obres com "La sang dels altres" (1944) i "Els mandarins" (1954), novel·la per la que va rebre el Premi Goncourt, la qual és considerada la més important de totes les seves obres.

Les seves tesis existencialistes, segons les quals cadascú és responsable de sí mateix, també s'introdueixen en una sèrie d'obres autobiogràfiques, quatre en total, entre les que destaquen "Memòries d'una jove de bona família" (1958) -coneguda també com a "Memòries d'una jove formal"- i "Final de comptes" (1972). Les seves obres ofereixen una visió summament reveladora de la seva vida i el seu temps.

Entre els seus assaigs escrits s'ha de destacar "El segon sexe" (1949), un profund anàlisi on Simone plasma les seves postures, enfocaments i preocupacions feministes sobre el paper de les dones a la societat occidental, convertint-se en pedra angular del feminisme i que examina des d'una perspectiva històrica, social i filosòfica l'alienació de la dona, abordant la matèria des de múltiples configuracions socioculturals.

També va publicar altres assaigs: "La vellesa" (1970), sobre el procés d'envelliment on critica apassionadament l'actitud de la societat cap als ancians, i "La cerimònia de l'adéu" (1981), on evoca la figura del seu company de tants anys, Jean Paul Sartre. A més "La plenitud de la vida" (1960), i "La força de les coses" (1963). "Una mort molt dolça" (1964), basada en la mort de la seva mare, i "La dona trencada" (1967).

Tot i que sempre va estar al costat de Jean-Paul Sartre fins la mort d'aquest i en una relació molt liberal per la seva època, Simone també va mantenir encontres amorosos amb altres homes, entre ells l'escriptor nord-americà Nelson Algren, relació confirmada després de la lectura de l'elevat número de

cartes conservades que Simone li envià a Algren entre 1947 i 1964, època en la que viatjà a Estats Units. Al 1999 es van publicar aquestes cartes que completen, juntament amb el seu "Diari d'Estats Units" i "Els Mandarins", una descripció de la relació de Beauvoir amb Sartre, i de l'ambient intel·lectual de l'època.

Durant tota la seva vida, com Sartre, Simone de Beauvoir va utilitzar la seva notorietat per defensar als intel·lectuals i als "oprimits", especialment a les dones. En els seus últims quinze anys de vida va dir que va trobar en les dones del "moviment" una radicalitat i una exigència de transparència a la seva mesura i es va comprometre, entusiasta, al seu costat, "perquè eren feministes no per ocupar el lloc dels homes sinó per canviar el món", segons declarà al diari Le Monde al 1978.

En aquest també diria: "mantinc la meua teoria: la dona no neix, es fa. Tot el que he llegit, vist i après en aquests trenta anys m'han confirmat aquesta idea. La feminitat es fabrica, com també es fabrica la masculinitat i la virilitat". Juntament a l'advocada Gisèle Halimi va crear l'associació "Ecollir", a favor del dret a una maternitat desitjada, i el "Centre audiovisual Simone-de-Beauvoir" amb l'actriu Delphine Seyrig i Carole Roussopoulos, així com la Lliga de dret de les dones.

Simone de Beauvoir va morir al 14 d'abril de 1986, a París. I avui en dia, anys després de la seva mort, les seves obres continuen sent referència obligada pels qui busquen un món més equitatiu i just.

La seva obra...

Novel·les:

La invitada (1943)
La sangre de los otros (1944)
Todos los hombres son mortales (1947)
Los mandarines (1954)
Las bellas imágenes (1966)
La mujer rota (1967)
Cuando predomina lo espiritual (1979)

Assaigs:

Para qué la acción (1944)
Para una moral de la ambigüedad (1947)
El existencialismo y la sabiduría popular (1948)
El segundo sexo (1949)
El pensamiento político de la derecha (1955)
La larga marcha (Ensayo sobre China) (1957)

Memòries:

Norteamérica día a día (1948)
Memorias de una joven formal (1958)
La plenitud de la vida (1960)
La fuerza de las cosas (1963)
Una muerte muy dulce (1964)
La vejez (1970)
Final de cuentas (1972)
La ceremonia del adiós (1981)

Teatre:

Las bocas inútiles (1945)

Fragment del llibre “La Mujer Rota”:

“Extraordinari decorat el d'aquest bosquet de ciutat abandonada en els confins d'un poble i al marge dels segles. Vaig vorejar la meitat de l'hemicicle, vaig pujar per les escalinates del pavelló central: vaig contemplar una llarga estona la sòbria majestat d'aquestes construccions edificades amb finalitats utilitàries i que mai serviren per res. Són sòlides, són reals: però tot i així, el seu abandonament les transforma en un simulacre fantàstic: un es pregunta de què. L'herba tèbia, sota el cel de tardor, i l'olor de les fulles mortes m'asseguraven que no havia abandonat aquest món, però havia retrocedit dos-cents anys enrere. Vaig anar a buscar unes coses al cotxe; vaig estendre una manta, coixins, vaig posar la ràdio a transistors, i vaig fumar mentre escoltava Mozart. Darrere de dues o tres finestres empolsinades endevino presències: sens dubte són oficines. Un camió es va aturar davant d'un dels portals, uns homes obriren, carregaren bosses a la part del darrere del vehicle. Cap altra cosa ha alterat el silenci d'aquesta migdiada: ni un visitant. El concert acabat, em vaig posar a llegir. Doble sensació d'estranyament: me'n anava molt lluny, a la vora d'un riu desconegut; alçava la vista i tornava a trobar-me enmig d'aquestes pedres, lluny de la meva vida”.

Fragment del seu llibre “Pyrrhus et Cinéas” (1944)

“Perquè l'home és transcendència, mai podrà imaginar un paradís. El paradís és el repòs, la transcendència negada, un estat de coses ja donat, sense possible superació. Però en aquest cas, què farem? Perquè l'aire sigui respirable haurà de deixar pas a les accions, als desitjos, que a la vegada hem de superar: haurà de deixar de ser paradís. La bellesa de la terra promesa és que ella prometia noves promeses. Els paradisos immòbils no poden prometre més que un etern avorriment (...)

Si Déu és la infinitud i la plenitud del ser, no hi ha distància entre el seu projecte i el seu ser realitat, la seva voluntat és el fonament immòbil del seu

ser. El que vol es fa, vol el que és... Tal Déu no és una persona singular, és l'universal, el tot immutable i etern. I l'universal és silenciós... La perfecció del seu ser no deixa cap lloc a l'home perquè l'home no podria transcendir-se en Déu si Déu ja està donat tot sencer. En tal cas l'home no és més que un accident indiferent a la realitat del ser; està a la terra com un explorador perdut en el desert; pot anar a la dreta o a l'esquerre, pot anar on vulgui; mai anirà a cap lloc i la sorra cobrirà les seves petjades”.

Els seus pensaments:

“El problema de la dona sempre ha sigut un problema d'homes”.

“El secret de la dita en l'amor consisteix menys en ser cec que tancar els ulls quan fa falta”.

“És absolutament impossible encarar algun problema humà amb una ment mancada de prejudici”.

“La bellesa és encara més difícil d'explicar que la felicitat”

“Encant és el que tenen alguns fins que comencen a creure's-ho”.

“Les arrugues de la pell són aquest quelcom indescriptible que prové de l'ànima”.

“No hi ha mort natural: res del que li succeeix a l'home és natural ja que la seva sola presència posa en qüestió al món. La mort és un accident, i tot i així els homes la coneixen i l'accepten, és una violència indeguda”.

“Què és un adult? Un nen inflat per l'edat”.

“El més escandalós que té l'escàndol és que un s'hi acostuma”.

“Les persones felices no tenen història”.

“És lícit violar una cultura, però a condició de fer-li un fill”.

“Em semblava que la terra no hagués estat habitable si no hagués tingut a ningú a qui admirar”.

“La longevitat és la recompensa de la virtut”.

“La naturalesa de l'home és malvada. La seva bondat és cultura adquirida”.

“Què és en el fons actuar sinó mentir? I què és actuar bé, sinó mentir convencent?”

Fonts:

http://es.wikipedia.org/wiki/Simone_de_Beauvoir
<http://www.epdlp.com/escritor.php?id=1449>
<http://buscabiografias.com/cgi-bin/verbio.cgi?id=860>
<http://www.proverbia.net/citasautor.asp?autor=76>
http://es.wikiquote.org/wiki/Simone_de_Beauvoir
<http://al-andar.blogspot.com/2006/04/simone-de-beauvoir.html>
<http://www.redfeminista.org/Noticia.asp?ID=4946>
<http://www.monografias.com/trabajos19/simone-beauvoir/simone-beauvoir.shtml>
http://www.diplomatie.gouv.fr/es/article-imprim.php3?id_article=2091#nb4
<http://www.rebelion.org/mujer/040415beauvoir.htm>
<http://www.artehistoria.com/frames.htm?http://www.artehistoria.com/historia/per-sonajes/7570.ht>
<http://diadelamujer.pais-global.com.ar/index.php/1053>
<http://www.um.es/tonosdigital/znum8/perfiles/simone.htm>